

соціальних умов для надання допомоги студентам, які відчувають проблеми в навчанні [2, с. 216]. При визначенні специфіки організації психолого-педагогічного супроводу з метою формування мотивації до професійної діяльності в педагогічному навчальному закладі, було встановлено, що даний напрямок роботи має скоординувати діяльність усіх суб'єктів освітнього процесу, спрямовувати на створення умов для успішного професійного самовизначення, формувати професійну свідомість та впливати на свідоме працевлаштування випускників за фахом. Слід виділити основні напрямки психолого-педагогічного супроводу: адаптаційний, профорієнтаційний, діагностичний, розвиваючий, консультаційний [2, с. 61].

З метою забезпечення послідовності і безперервності професійного становлення студента застосовувалася поетапність організації психолого-педагогічного супроводу з урахуванням особливостей освітнього середовища. На першому етапі психолого-педагогічного супроводу здійснюється робота зі студентами першого курсу. На другому етапі метою організації психолого-педагогічного супроводу є формування професійної свідомості і професійної позиції студентів. На третьому етапі паралельно з вивченням дисциплін предметної підготовки студенти здійснюють освоєння і закріплення нових способів дій на практиці.

Організація психолого-педагогічного супроводу студентів педагогічних навчальних закладів спрямована на створення внутрішніх умов для розвитку вміння майбутніх фахівців проектувати образ свого професійного майбутнього, усвідомлювати свої професійні, навчальні та особистісні можливості, необхідні для практичної реалізації вибору і визначення шляхів професійного зростання, на підвищення мотивації досягнення успіху та формування стійкої мотивації до професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Безюлева Г.В. Комплексное психолого-педагогическое сопровождение профессионального самоопределения студентов колледжей и вузов / Г.В. Безюлева // Известия Академии педагогических и социальных наук. – Часть II. – М.: Изд-во Московского психолого- социального института. – 2008. – С. 102-109.
2. Горбатюк А.Н. Процесс адаптации первокурсников и профессионально-личностное развитие студентов в условиях психолого-педагогического сопровождения в вузе / А.Н. Горбатюк // Известия Академии педагогических и социальных наук. – Часть II. – М.: Изд-во Московского психолого-социального института. – 2008. – С. 213-217.

Перцова О.В.

практичний психолог;

Ліщенко І.Ю.

студентка,

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ У ФОРМУВАННІ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН У ДОШКІЛЬНИКІВ ТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сьогодні стає актуальним звернення до інноваційних форм, які сприяють розвитку особистості дошкільника і молодшого школяра, а також формують їх особистісні відносини. У теперішній час стає актуальним звернення до методу арт-терапії. Арт-терапія – це метод лікування за допомогою художньої творчості.

Привабливість цього метода у тому, що арт-терапія використовує невербальні засоби самовираження та спілкування.

Як стверджував Л. С. Виготський, М. С. Каган та багато інших дослідників, увесь зміст культури, який доступний дитячому віку, забезпечує оптимізацію психічного розвитку, включається у процес формування свідомості дитини у більшому ступені саме через мистецтво та художню діяльність, яка доповнюється впливом результатів художньої творчості дорослих. Не дивлячись на тісний зв'язок з лікувальною практикою, арт-терапія у багатьох випадках має профілактичну, соціалізуючу та розвивальну спрямованість, особливо у роботі з дошкільниками та дітьми молодшого шкільного віку.

У теперішній час існує декілька напрямів використання мистецтва у роботі з дітьми: *психологічний* (пов'язаний із впливом на емоційну сферу), *соціально-педагогічний* (пов'язаний з розвитком естетичних потреб, поширенням загального та художньо-естетичного кругозору, з активізацією потенційних можливостей дитини у практичній художній діяльності та творчості), *психофізіологічний* (пов'язаний з корекцією психосоматичних порушень), *психотерапевтичний* (пов'язаний із впливом на емоційну сферу). Реалізація цих напрямів у роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку по формуванню міжособистісних відносин відбувається через певні корекційно-розвиваючі, психокорекційні методики, які використовуються у рамках арт-педагогіки і арт-терапії.

Ігротерапія у роботі з дошкільниками та молодшими школярами використовується для корекції розбалансованої комунікативної, опорно-рухової або емоційно-вольової сфери дитини. Цінність цього методу у тому, що дитина у грі має можливість виразити свої переживання, тобто визволитися від страхів, а те, що дитина переживає не розвивається у психічну травму. За допомогою музикотерапії (співи, гра на музичних інструментах, ритмічна декламація, сеанси музичної релаксації) можна покращити загальний стан дитини із соматичними та психічними відхиленнями. У танцювальній терапії використовуються відносно спонтанні рухи з ціллю більш глибокого пізнання свого тіла. Бібліотерапія – метод впливу на дитину, її переживання, почуття за допомогою книг. Підбираються літературні твори, у яких описані страхи дітей, переживання стресових ситуацій, але знаходиться вихід з них.

З ціллю визначення найбільш ефективних форм арт-терапії у формуванні міжособистісних відносин дошкільників і дітей молодшого шкільного віку з однолітками та дорослими вихователі, психологи, вчителі, класні керівники ЗЗСО використовують у своїй роботі різноманітні методи арт-терапії. Однак, більшість з них мають складнощі у використанні цих форм за відсутності володіння необхідними спеціальними знаннями та вміннями або володіють частково. Використання арт-терапії допомагає їм вирішувати складнощі у взаємовідносинах батьків з дітьми у наступних ситуаціях: переживання, ревності, ухід у себе, конфлікти з батьками у зв'язку з народженням другої дитини; неврози та стреси після розлучення батьків; дитячі страхи; постійне залучення уваги до себе, примхливість; дитяча брехня, kleptomaniya (злодійство); невпевненість у собі, зайва сором'язливість; проблеми із поведінкою, взаємовідносини з однолітками тощо.

Ефективною формою арт-терапії є лялькотерапія – використання лялькової драматизації. Лялькотерапія дозволяє в ігровій формі безпечно для дитини відтворити, програти травмуючу ситуацію і зняти травматичний фактор. Дитині пропонується начебто з боку оцінити конфліктні ситуації, які розігрують дорослі. Лялькотерапія впливає на емоційний розвиток, формування міжособистісних відносин і спілкування дітей з дорослими, призводить до суттєвих змін у розвитку особистості дитини, ефективно розвиває навички та природні здібності дошкільників та молодших школярів.

У навчанні дошкільників вирішенню конфліктних ситуацій з однолітками та дорослими ефективною формою є казкотерапія, яка допомагає зняти накопичену психічну напругу. Казкотерапія – метод, заснований на самому знайомому для кожної людини – казці, що дозволяє навчатися та брати досвід казкових героїв, безпечно переносячи його на себе. Казка здатна активізувати власні сили дитини, без перешкод відкрити для неї світ нових можливостей. Для кожного випадку психолог або педагог складає свою казку (терапевтичну метафору). Терапевтична метафора встановлює мотивацію на успіх, дає можливість побачити подію по-іншому, представляє більшу кількість виборів та шляхів, ніж дитина реально бачить у цю хвилину. За допомоги казкотерапії можна працювати з агресивними, сором'язливими дітьми.

У формуванні міжособистісних відносин дітей з однолітками та дорослими використовують методи біодрами (усі діючі персонажі у ньому – звіри), психодрами, корекційно-розвивальної фізкультури (діти виконують різноманітні посильні вправи). Метод біодрами педагоги використовують у роботі із дітьми, які схильні до проявів тривоги, страху, переживань стресових станів, травм. Діти програють спектакль, розподіляючи між собою ролі.

Практика свідчить, що найбільший ефект дає комплексне використання арт-терапії (наприклад, поєднання лялькотерапії з музикотерапією, ізотерапії та казкотерапії, музикотерапії та бібліотерапії тощо).

Таким чином, використання арт-терапії у формуванні міжособистісних відносин дошкільників та дітей молодшого шкільного віку допомагає розв'язати складнощі взаємовідносин з однолітками та дорослими; сприяє розвитку творчих здібностей та адаптивних навиків; вдосконалює засоби взаємодії у конфліктних ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. Выготский Л. С. Психология искусства / Л. С. Выготский. – Москва: Владос, 2004. – 328 с.
2. Каган М. С. Морфология искусства / М. С. Каган. – Ленинград: 1982. – 295 с.
3. Копытин А. И. Системная АРТ-терапия / А. И. Копытин. Санкт-Петербург: Речь, 2001. – 382 с.

Петренко Т.В.

старший викладач,

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ КОЛЕДЖІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЕКСКУРСІЙ

Виробниче навчання має свої специфічні особливості, які визначають специфіку його методів. Основною метою виробничого навчання є формування у студентів пізнавальної діяльності. Ця мета конкретизується низкою завдань, розв'язання яких вимагає розкриття сутності пізнавальної діяльності, а саме: якість виконання роботи з урахуванням технологічних вимог до одержаних результатів, продуктивність праці, здатність самостійно приймати рішення, оволодіння культурою праці, творчим ставленням до неї і, нарешті, вміння аналізувати економічну доцільність виконаної роботи.

Реалізація цих завдань вимагає від викладача здійснювати процес навчання за допомогою методів виробничого навчання, до яких належать:

– показ прийомів трудових дій – майстер ретельно демонструє кожен складник трудової дії, загострює увагу студентів на окремих важливих моментах;